

УДК 338.4: 636.4

Гірняк К.М., аспірант ©

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького***ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ ПАРАМЕТРІВ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА**

*Розраховано споживчі потреби у виробництві м'яса свинини для населення України, та районів Львівської області зокрема, на перспективу в рік виходячи з раціональних норм споживання.*

*Ключові слова: свинарство, м'ясо свинини, норма споживання, прогнозування.*

**Постановка проблеми.** Соціально-економічна ситуація у галузях тваринництва, та свинарстві зокрема, потребує використання прогнозування економічних параметрів розвитку з метою забезпечення ефективного планування та регулювання перспективних показників внутрішнього виробництва продукції. Прогнозування – наукове, обгрунтоване системою встановлених причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей виявлення стану та вірогідних шляхів розвитку явищ і процесів [5, с.9]. Дане наукове бачення здійснюється за допомогою різних прогнозних методів, які є способом розробки прогнозів, які б давали можливість на основі аналізу даних, зовнішніх і внутрішніх факторів впливу здійснювати переконливі майбутні бачення щодо розвитку досліджуваної галузі [10, с. 222].

**Аналіз останніх досліджень.** Розвиток та проблеми галузі свинарства у своїх працях розглядали багато вчених економістів аграріїв, а саме О.А. Богуцький, П.С. Березівський О.П. Дрига, П.К. Канінський, О.В. Мазуренко, В.П. Рибалка, І.В. Свиноус та інші. Методи для прогнозування використовують у своїх працях С. Глазьев, В. Єлейко, Н. Макарова, В. Маєвський, О. Олійник. Однак, прогнозування оцінки напрямів розвитку галузі свинарства в господарській практиці недостатньо вивчені.

**Мета статті.** Визначення потреб населення у м'ясі свинини на регіональному рівні та фактичного рівня задоволення нормативних потреб за рахунок внутрішнього виробництва.

**Результати дослідження.** Вважається, що людині потрібно 100-105 г білка на добу, в тому числі 65-67 г тваринного походження [1, с. 145]. Слід зазначити, що в нежирному м'ясі свиней кількість повноцінних білків досягає 90%, тоді як у яловичині та баранині – 75-85%. Коефіцієнт використання білків для нежирної свинини і телятини становить 90%, яловичини – 75, баранини – 80% [8, с. 215].

У країнах з добре розвинутим тваринництвом та відповідною аграрною політикою збільшують виробництво свинини, і в загальній структурі

виробництва м'яса вона становить від 50 до 80 % (Китай, Данія, Нідерланди) [2, с. 80]. У 2008 р. в світі вироблено більш ніж 106 млн. тонн свинини у забійній вазі при щорічному прирості 2-3 %. У багатьох країнах виробництво свинини на душу населення дорівнює 50-100 кг і більше, а в Данії перевищує 320 кг [3, с. 33].

В Україні сучасний стан споживання основних продуктів харчування на душу населення характеризується значним зменшенням його обсягів порівняно з 1990 року і є критичним, що представляє собою загрозу здоров'ю нації, продовольчій та національній безпеці держави [3, с. 32]. У 2007 році споживання свинини становило близько 13 кг/люд. Раціональна норма споживання м'яса і м'ясопродуктів становить 83 кг (в т. ч свинини – 41,5 кг), а мінімальна норма споживання – 52 кг (свинина – 26 кг) [6]. Фактичне споживання продукції свинини є значно меншим від нормативної потреби. Виходячи з точки задоволення потреб населення, існує реальна потреба у збільшенні виробництва мяса й розширенні асортименту продукції його переробки [3 с. 33]. Тому, для 46 млн. населення України необхідно виробляти більше 1,2 млн. тонн свинини, а споживання на душу населення цього продукту доводити до 80-100 кг [4, с. 50].

Доцільність розв'язання проблеми забезпечення населення м'ясом та продуктами його переробки зумовлюється корисними властивостями свинини та сала: із загальної кількості корму, який з'їдається тваринами різних видів, в поживні речовини в організм людини попадає з свининою 20%, молоком – 15%, м'ясом птиці – 5%, яловичиною та бараниною – 4%; за повідомленнями вчених-медиків сало свиней має біологічну властивість виводити радіонукліди із організму людини. Слід зазначити і біологічні особливості свиней: всеїдність, багатоплідність і плодючість, висока скороспілість тварин, декілька опоросів від однієї свиноматки протягом одного року, високий забійний вихід маси – 70-80% від живої маси [9, с. 10].

Одночасно слід зауважити, що обсяг споживання м'яса свиней населенням залежить, в першу чергу від попиту на продукцію, яку ми розглядаємо з двох сторін. Перша – забезпечення фізіологічних потреб людини, друга – купівельна спроможність населення. В Україні по купівельній спроможності населення склалася така соціально-економічна ситуація, яка характеризується економічною, соціальною та політичною нестабільністю, порушенням економічних зв'язків, спадом виробництва, інфляцією, що призвело до зниження платоспроможності населення і до зниження обсягів виробництва та споживання сільськогосподарської продукції, і зокрема продукції свинарства [3 с. 34].

Проблема прогнозування регіональних обсягів виробництва і пропозиції м'яса свинини може бути вирішена, враховуючи можливі обсяги споживання і попит на неї. Загальні обсяги споживання залежать від передбачення динаміки чисельності населення у прогнозованому періоді при відомих нормативних величинах середньодушового споживання свинини [6]. Керуючись нормативними показниками, а також враховуючи чисельність населення, розраховано необхідні обсяги виробництва м'яса свинини. Проведені

розрахунки (табл. 1) показали, що рівень задоволення нормативних потреб населення України не відповідає навіть мінімальній нормі споживання м'яса свинини. Для того, щоб досягнути мінімальної норми споживання необхідно збільшити виробництво на 49,7% або на 598,1 тис. тонн, рівня споживання в країнах ЄС – 1306,4 тис. тонн.

Таблиця 1

**Рівень задоволення споживчих потреб населення регіонів України м'ясом свинини на перспективу в рік за рахунок внутрішнього виробництва,**

**тис. тонн**

Регіони	Кількість населення тис. осіб (2009) р.	Потреба у виробництві м'яса свинини на рік визначена на основі:		Фактично вироблено забійною масою у 2008 році	Рівень задоволення нормативних потреб	
		мінімальні х норм споживання (26 кг)	при рівні споживання країн ЄС (41,5 кг)		відносно мінімальні х норм споживання	відносно при рівні споживання країн ЄС
Україна	45692,9	1188,0	1896,3	589,9	-598,1	-1306,4
Ар Крим	2345,8	61,0	97,4	32,2	-28,8	-65,2
Вінницька	1650,6	42,9	68,5	22,7	-20,2	-45,8
Волинська	1036,7	27,0	43,0	35,3	8,3	-7,7
Дніпропетровська	3355,5	87,2	139,2	45,8	-41,4	-93,4
Донецька	4466,7	116,1	185,4	38,0	-78,1	-147,4
Житомирська	1285,8	33,4	53,4	17,3	-16,1	-36,1
Закарпатська	1244,8	32,4	51,7	22,4	-10,0	-29,3
Запорізька	1811,7	47,1	75,2	31,8	-15,3	-43,4
Івано-Франківська	1380,7	35,9	57,3	16,0	-19,9	-41,3
Київська	4506,9	117,2	187,0	41,0	-76,2	-146,0
Кіровоградська	1017,8	26,5	42,2	21,5	-5,0	-20,7
Луганська	2311,6	60,1	95,9	11,7	-48,4	-84,2
Львівська	2549,6	66,3	105,8	21,8	-44,5	-84,0
Миколаївська	1189,5	30,9	49,4	8,9	-22,0	-40,5
Одеська	2391,0	62,2	99,2	23,3	-38,9	-75,9
Полтавська	1499,6	39,0	62,2	20,9	-18,1	-41,3
Рівненська	1151,6	29,9	47,8	25,1	-4,8	-22,7
Сумська	1172,3	30,5	48,7	16,8	-13,7	-31,9
Тернопільська	1088,9	28,3	45,2	13,7	-14,6	-31,5
Харківська	2769,1	72,0	115,0	24,1	-47,9	-90,9
Херсонська	1093,4	28,4	45,4	17,4	-11,0	-28,0
Хмельницька	1334,0	34,7	55,4	13,5	-21,2	-41,9
Черкаська	1295,2	33,7	53,8	32,8	-0,9	-21,0
Чернівецька	904,4	23,5	37,5	17,4	-6,1	-20,1
Чернігівська	1109,7	28,9	46,1	18,5	-10,4	-27,6

Джерело: власні дослідження

Найнижчий рівень насичення ринку м'ясом свинини у областях: Луганській (19,5%), Миколаївська (28,8%), Донецькій (32,7%).

Рівень забезпечення населення м'ясом свинини у Львівській області подано у табл. 2.

Таблиця 2

**Рівень задоволення споживчих потреб населення Львівської області м'ясом свинини на перспективу в рік за рахунок внутрішнього виробництва, тис. тонн**

Райони	Кількість населення тис. осіб (2009) р.	Потреба у виробництві м'яса свинини на рік визначена на основі:		Фактично вироблено забійною масою у 2008 році	Рівень задоволення нормативних потреб	
		мінімальних норм споживання (26 кг)	при рівні споживання країн ЄС (41,5 кг)		відносно мінімальних норм споживання	відносно при рівні споживання країн ЄС
Всього по області	2531,2	65,8	105,04	58,837	-6,963	-46,203
Бродівський	61,3	1,594	2,544	1,864	0,270	-0,680
Буський	46,7	1,214	1,938	3,733	2,519	1,795
Городоцький	69,5	1,807	2,884	1,382	-0,425	-1,502
Дрогобицький	74,4	1,934	3,087	0,158	-1,776	-2,929
Жидачівський	72,8	1,893	3,021	3,211	1,318	0,190
Жовківський	109,7	2,852	4,553	3,088	0,236	-1,465
Золочівський	70,6	1,836	2,930	5,010	3,174	2,080
Камянка-Бузький	57,7	1,500	2,395	0,665	-0,835	-1,730
Миколаївський	63,4	1,648	2,631	5,649	4,001	3,018
Мостиський	57,6	1,498	2,390	0,240	-1,258	-2,150
Перемишлянський	41,0	1,066	1,702	0,896	-0,170	-0,806
Пустомитівський	112,0	2,912	4,648	7,598	4,686	2,950
Радехівський	49,0	1,274	2,034	1,013	-0,261	-1,021
Самбірський	70,0	1,82	2,905	5,995	4,175	3,090
Сколівський	47,3	1,230	1,963	0,002	-1,228	-1,961
Сокальський	94,0	2,444	3,90	2,170	-0,274	-1,730
Старосамбірський	78,5	2,041	3,26	0,114	-1,927	-3,146
Стрийський	62,1	1,615	2,58	11,663	10,048	9,083
Турківський	50,6	1,316	2,10			
Яворівський	122,6	3,188	5,088	4,377	1,189	-0,711
Міста обласного значення	1120,4	29,130	46,497	0,009	-29,121	-46,488

Джерело: власні дослідження

Аналізуючи показники прогнозу виробництва м'яса свинини, можна відзначити, що для забезпечення населення Львівської області м'ясом до мінімальної норми споживання, необхідно збільшити його обсяги на 6,963 тис. тонн, а до рівня споживання в країнах ЄС – на 46,230 тис тонн. Найбільшими виробниками свинини є Стрийський, Самбірський, Пустомитівський та

Миколаївський райони. Лише у 10 районах області (Бродівський, Буський, Жидачівський, Жовківський, Золочівський, Миколаївський, Пустомитівський, Самбірський, Стрийський, Яворівський) вирощується м'ясо свинини більше від мінімальної норми споживання, а у семи – більше рівня споживання в країні ЄС. Значну недостатність у свинині відчувають Дрогобицький (91,8%), Сколівський (99,8%), Старосамбірський (94,4%) райони та мешканці міст обласного значення.

Слід зазначити, що подані розрахунки узгоджені з рядом об'єктивних параметрів, а саме - дотримання науково-обґрунтованих нормативів споживання м'яса свинини.

**Висновки.** Отже для нарощення виробництва м'яса свинини у обсягах більше мінімальної норми споживання та досягнення рівня споживання у країнах ЄС на Україні необхідно: працювати над нарощуванням продукції свинарства шляхом стабілізації чисельності наявного поголів'я свиней ефективно використовуючи основні засоби виробництва, підвищуючи їх продуктивність. Для цього наша країна має необхідний генофонд і племінну базу, володіє родючими землями, має висококваліфікований кадровий потенціал.

### Література

1. Батюк Б. Б., Минів Р. М. Функціонування та розвиток птахівничих підприємств: організаційно-економічні засади. Монографія. – Львів: Ліга-Прес, 2008. – 232 с.
2. Безуглий М., Мирос В., Ткачов А., Понамаренко В. Проблеми сучасного свинарства. – Пропозиція. – 2001. – №2. – С. 80-82.
3. Лукомська Т. В. Формування попиту мяса свиней на продовольчому ринку / Т. В. Лукомська // Наука і економіка. – 2009. – №4 (16), Т.2. – С. 32-36.
4. Месель-Веселяк В. Я. Розвиток мясопродуктового підкомплексу України / В. Я. Месель-Веселяк, О. В. Мазуренко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 198 с.
5. Осовська Т. В. Менеджмент організацій : [навч. посібник] / Т. В. Осовська, О. А. Осовський – К.: Кондор, 2005. – 853 с.
6. Прогнозування економічних параметрів ринку свинини на основі циклічної діаграми [Електронний ресурс] / М. Горлачук // Наукові записки. – 2006. – випуск 15. – Режим доступу до журналу [http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk\\_vydannya/cJ0MMt.pdf](http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/cJ0MMt.pdf).
7. Сучасний стан та проблеми розвитку свинарства в Україні [Електронний ресурс] / В.Й. Шиян, О.М. Мотирін // Режим доступу [http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem\\_Biol/Vkhnu/Ekon/2009\\_14/pdf/14\\_04.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnu/Ekon/2009_14/pdf/14_04.pdf).
8. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник / О.Т. Бусенко, В. Д. Столюк, О. Й. Могильний та ін.; За ред. О. Т. Бусенка. – К.: Вища освіта, 2005. – 496 с.: іл.
9. Чертков Д. Д. Аспекти стабільного розвитку тваринництва в умовах ринкових відносин / Д. Д. Чертков, В. І. Богачев, Б. Д. Чертков // Ефективне тваринництво. - №4, 2009. – С. 9-11.

10. Чичун В. А. Прогнозування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств / В. А. Чичун // Вісник Хмельницького національного університету 2009. - № 3. - Т. 2. – С. 222-225.

**Summary**

**GROUND OF PERSPECTIVE PARAMETERS OF PRODUCTION OF  
GOODS OF PIG BREEDING**

*Consumer requirements are expected in the production of meat of pork for the population of Ukraine, and districts of the Lviv area, in particular, on a prospect in a year coming from the rational norms of consumption.*

*Стаття надійшла до редакції 9.03.2010*